

พฤติกรรมการดื่มสุราและพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่นไทย (โครงการสำรวจพฤติกรรมฯ 2550-2560)

วิทย์ วิชัยดิษฐ์

หน่วยระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

นักวิจัย ศูนย์วิจัยปัญหาสุรา (ศวส.)

โครงการสำรวจพฤติกรรมมช 2550-2560

- วัตถุประสงค์: ศึกษาสภาพปัญหาพฤติกรรมการดื่มสุรา สูบบุหรี่ ใช้สารเสพติด และพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ (เช่น ความรุนแรง พฤติกรรมเสี่ยงทางเพศ การพนัน เกมออนไลน์)

ครั้งที่ (พ.ศ.)	จำนวนตัวอย่าง (คน ชั้นปี)	พื้นที่ศึกษา
1 (พ.ศ. 2550)	50,033 คน (ม.1, ม.3, ม.5, ปวช.2)	40 จังหวัด
2 (พ.ศ. 2552)	44,381 คน (ม.1, ม.3, ม.5, ปวช.2)	40 จังหวัด
3 (พ.ศ. 2558)	38,535 คน (ม.1, ม.3, ม.5, ปวช.2)	38 จังหวัด + กทม. (2 เขต)
4 (พ.ศ. 2561)	21,847 คน (ม.1, ม.3, ม.5, ปวช.2)	21 จังหวัด + กทม. (1 เขต)

การใช้สารเสพติดและพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพในนักเรียนระดับมัธยมศึกษาในประเทศไทย พ.ศ. 2561

ดื่มสุรารายอย่างน้อยหนึ่งหน่วยดื่ม
ใน 30 วันที่ผ่านมา

14%

ชาย **15%** หญิง **13%**

สูบบุหรี่อย่างน้อยหนึ่งครั้ง
ใน 30 วันที่ผ่านมา

5%

ชาย **8%** หญิง **2%**

ใช้สารเสพติดอย่างน้อยหนึ่งชนิด
ใน 12 เดือนที่ผ่านมา

3%

ชาย **5%** หญิง **1%**

เล่นพนันเพื่อเสี่ยงโชคหรือเอา
ทรัพย์สินกัน ใน 12 เดือนที่ผ่านมา

6%

ชาย **7%** หญิง **4%**

ติดเกม

(มีอาการตามแบบประเมินการติดเกม)

11%

ชาย **14%** หญิง **7%**

ใช้สุรา/สารเสพติด/ไม่ใช่อุปยาฯ
เมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งสุดท้าย
(เฉพาะคนที่เคยมีเพศสัมพันธ์)

50%

ชาย **51%** หญิง **49%**

ขับขี่ยานพาหนะหลังดื่มสุรา
ใน 12 เดือนที่ผ่านมา

14%

ชาย **17%** หญิง **11%**

ชกต่อย ตบตี ทะเลาะจนได้/
ไม่ได้รับบาดเจ็บใน 12 เดือนที่
ผ่านมา

11%

ชาย **15%** หญิง **7%**

รู้สึกซึมเศร้าจนรบกวนชีวิตนาน
สองสัปดาห์ใน 12 เดือนที่ผ่านมา

12%

ชาย **11%** หญิง **14%**

คิด/วางแผน/พยายามฆ่าตัวตาย
ใน 12 เดือนที่ผ่านมา

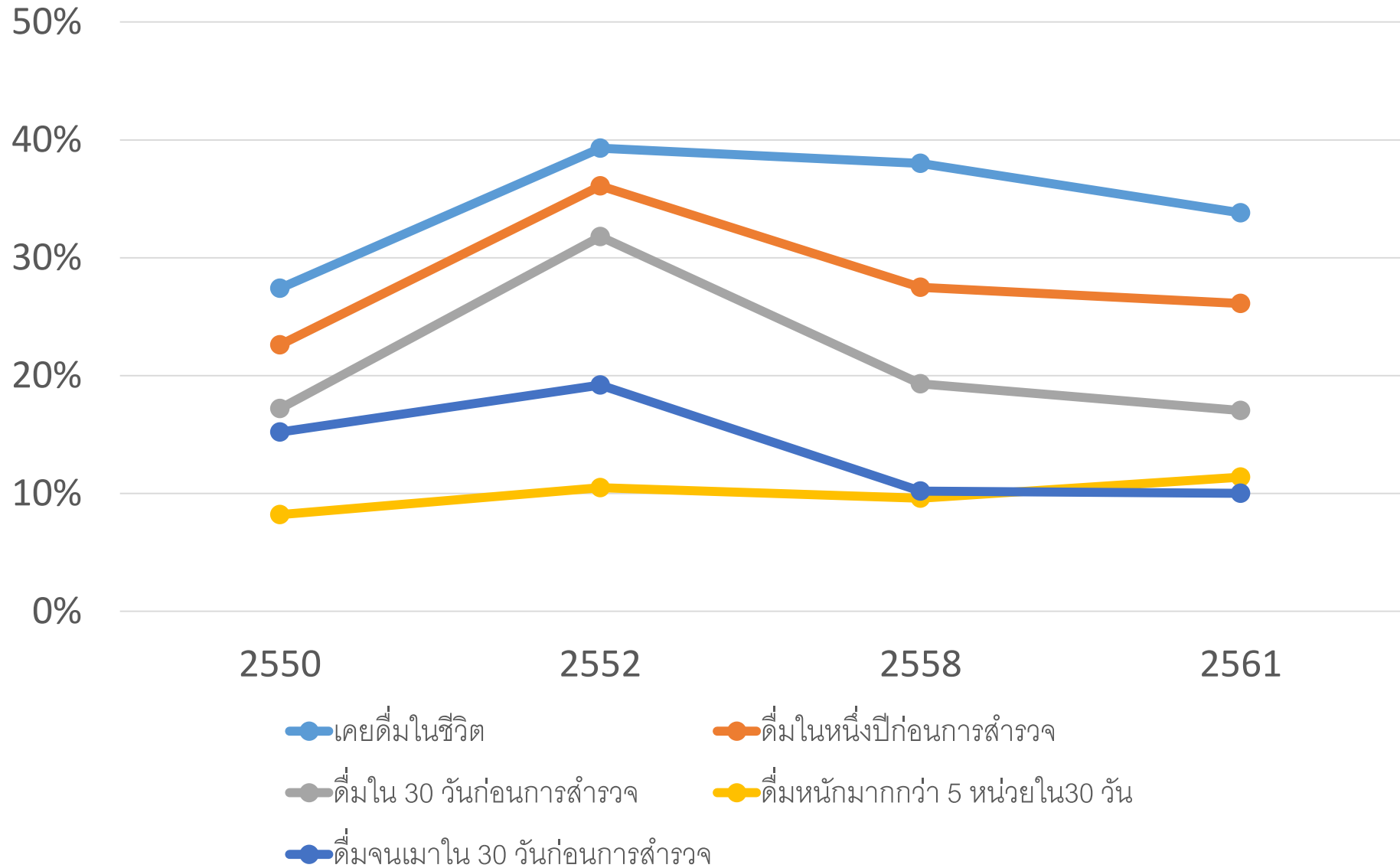
5%

ชาย **4%** หญิง **6%**

เยาวชน 2 ใน 10 คนดื่มสุรา สูบบุหรี่
และมีพฤติกรรมเสี่ยงในหนึ่งปี

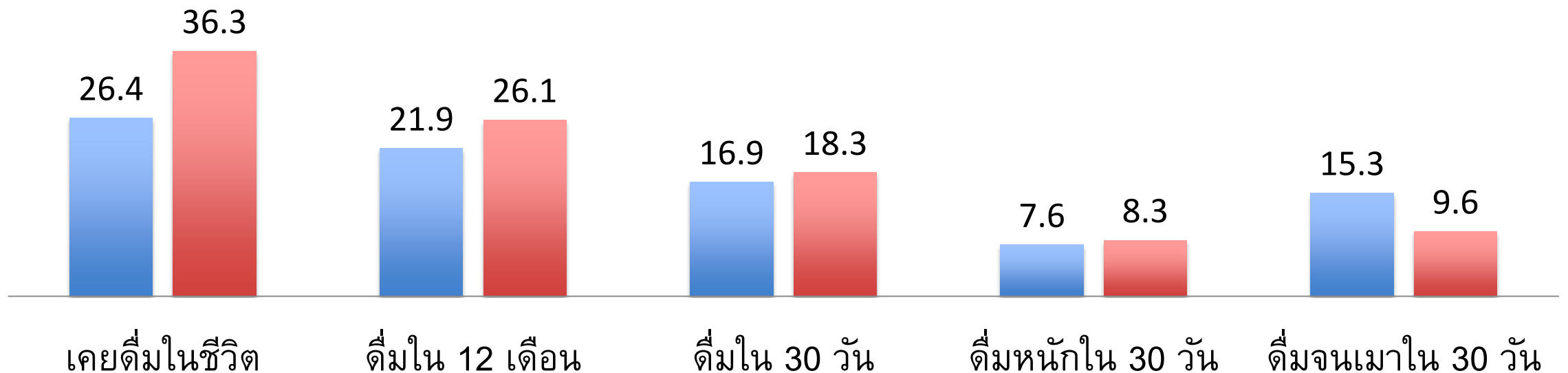
การดื่มสุรา นักเรียนชาย 2550-2561

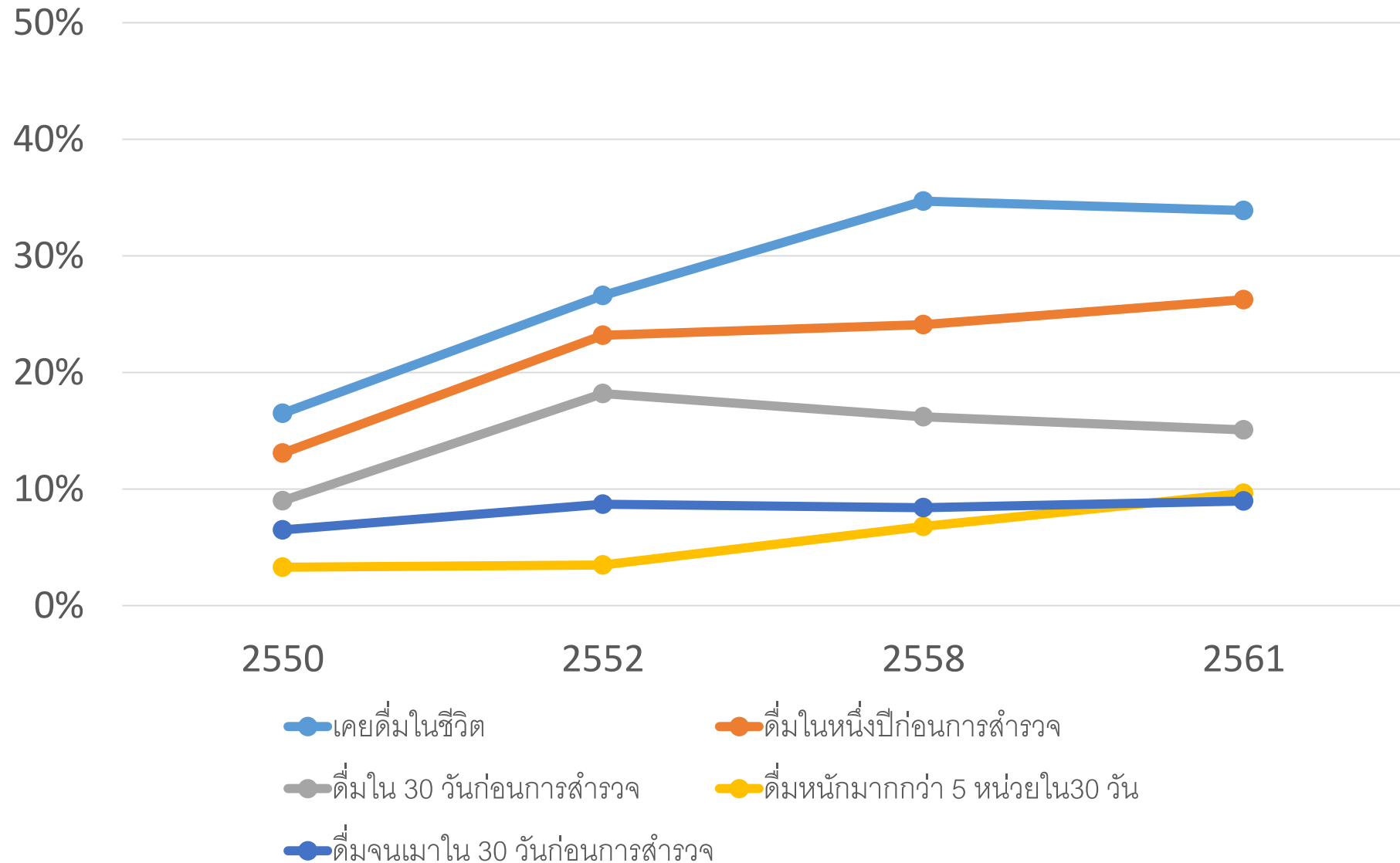
การเปลี่ยนแปลงของความชุกของการดื่มสุรา สิบปี
ก่อนและหลังพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

วัยรุ่นชาย

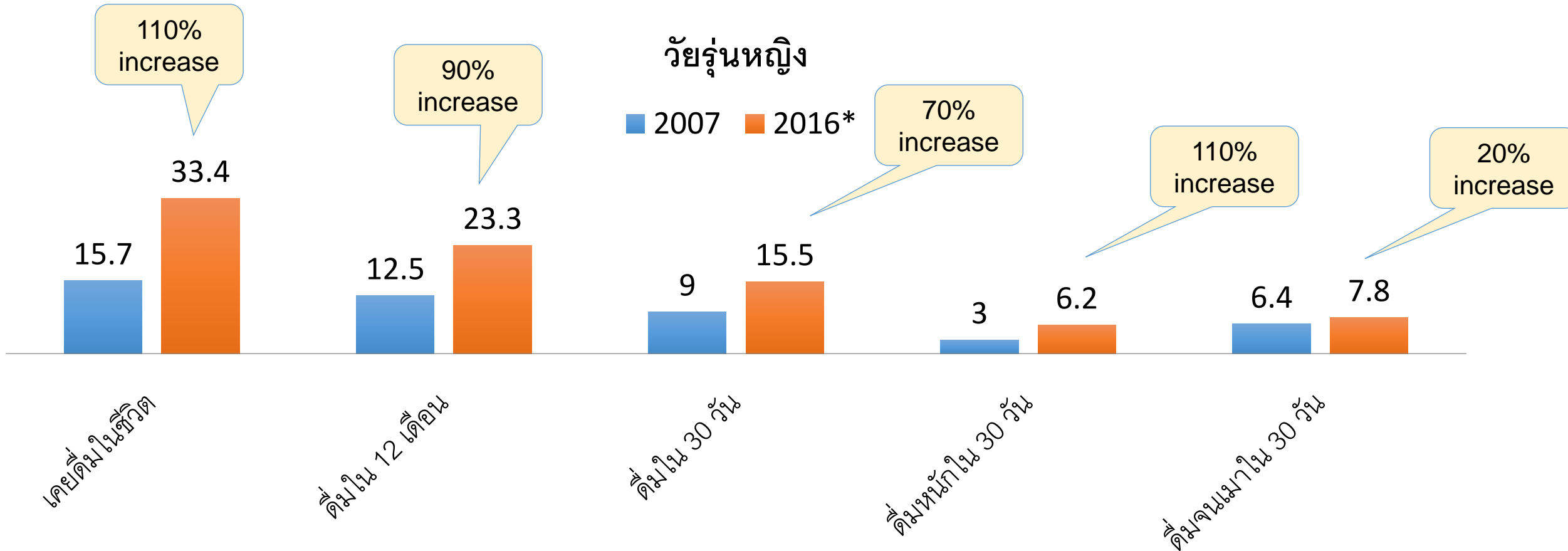
■ 2007 ■ 2016*

การดื่มสุรา นักเรียนหญิง 2550-2561

การเปลี่ยนแปลงของความชุกของการดื่มสุรา สิบปี
ก่อนและหลังพระราชบัญญัติควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ พ.ศ. 2551

การดื่มสุรากับอาการซึมเศร้า (ข้อมูลปี 2558)

- ซึมเศร้า: รู้สึกเศร้าหรือเบื่อ ไม่อยากทำกิจกรรมต่างๆ 2 สัปดาห์ติดกัน
- การดื่มสุรามีความสัมพันธ์กับอาการซึมเศร้า แต่ยังไม่มีการประเมินในวัยรุ่นไทย
- ยังไม่มีการประเมินว่าความสัมพันธ์นี้ต่างกันอย่างไรระหว่างวัยรุ่นตอนต้น-ตอนปลาย และ หญิง-ชาย
- **วัตถุประสงค์:**
 1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดื่มสุรากับอาการซึมเศร้าในวัยรุ่น
 2. ศึกษาความสัมพันธ์ฯ แยกตามระดับชั้นปี (ใช้แทนอายุ) และเพศ

ความสัมพันธ์ ดื่ม-ซึมเศร้า (หญิง ม.1 + ม.3)

นร. หญิง ม.1 และ ม.3	ความชุกของการดื่ม		Adjusted OR (95% CI)
	ไม่ซึมเศร้า	ซึมเศร้า	
ดื่มใน 12 เดือน	16%	35%	2.38 (2.03, 2.79)
ดื่มใน 30 วัน	11%	25%	2.35 (2.05, 2.69)
ดื่มหนักใน 2 สัปดาห์	4%	9%	1.97 (1.55, 2.51)₉

ความสัมพันธ์ ดิม-ซึมเศร้า (ชาย ม.1 + ม.3)

นร. ชาย ม.1 และ ม.3	ความชุกของการดิม		Adjusted OR (95% CI)
	ไม่ซึมเศร้า	ซึมเศร้า	
ดิมใน 12 เดือน	18%	33%	1.74 (1.43, 2.11)
ดิมใน 30 วัน	13%	23%	1.59 (1.29, 1.97)
ดิมหนักใน 2 สัปดาห์	5%	10%	1.61 (1.17, 2.22)

ความสัมพันธ์ ดื่ม-ซึมเศร้า (หญิง ม.5 / ปวช.2)

นร. หญิง ม.5 / ปวช.2	ความชุกของการดื่ม		Adjusted OR (95% CI)
	ไม่ซึมเศร้า	ซึมเศร้า	
ดื่มใน 12 เดือน	29%	45%	1.65 (1.34, 2.03)
ดื่มใน 30 วัน	19%	32%	1.54 (1.33, 1.79)
ดื่มหนักใน 2 สัปดาห์	8%	14%	1.42 (1.15, 1.75) ₁

ความสัมพันธ์ ดื่ม-ซึมเศร้า (ชาย ม.5 / ปวช.2)

นร. ชาย ม.5 / ปวช.2	ความชุกของการดื่ม		Adjusted OR (95% CI)
	ไม่ซึมเศร้า	ซึมเศร้า	
ดื่มใน 12 เดือน	37%	47%	1.19 (0.99, 1.42)
ดื่มใน 30 วัน	26%	33%	1.10 (0.89, 1.37)
ดื่มหนักใน 2 สัปดาห์	11%	13%	1.04 (0.80, 1.34)

อื่นๆ - ยาเสพติด (ข้อมูลปี 2558)

(แยกตามเพศวิถี คู่กับเพศกำเนิด)

	ชายตรงเพศ (n=14,040)	หญิงตรงเพศ (n=17,103)	หญิงข้าม เพศ (n=421)	ชายข้ามเพศ (n=334)	ชาย-ไม่ระบุ (n=2,920)	หญิง-ไม่ระบุ (n=3,368)
กัญชา	8%	3%	6%	9%	14%	3%
กระท่อม	6%	2%	5%	7%	11%	4%
ยาบ้า	3%	1%	<1%	3%	7%	<1%
ยาไอซ์	2%	1%	2%	2%	5%	1%

อื่นๆ - ความรุนแรง (ข้อมูลปี 2558)

(แยกตามเพศวิถี คู่กับเพศกำเนิด)

	ชายตรงเพศ (n=14,040)	หญิงตรงเพศ (n=17,103)	หญิงข้ามเพศ (n=421)	ชายข้ามเพศ (n=334)	ชาย-ไม่ระบุ (n=2,920)	หญิง-ไม่ระบุ (n=3,368)
โดนข่มขู่	8%	2%	7%	6%	9%	3%
ทำร้ายร่างกายสาหัส	8%	3%	8%	7%	10%	3%
โดนแฟนทำร้าย	16%	8%	15%	19%	17%	6%
ความรุนแรงทางเพศ	13%	8%	34%	14%	15%	9%

ประเด็นที่ควรพิจารณาเพิ่มเติม

- เรียนไม่จบ-ออกกลางคัน (37% ไม่จบ ม.6) [1]
- เหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ในวัยเด็ก (adverse childhood experiences)
- การรังแกผ่านอินเทอร์เน็ต (cyber-bullying)
- การติดสื่อโซเชียลมีเดีย
- กลุ่มเด็ก LGBTQ

1. https://pmnk.kkzone1.go.th/data/news3/24-02-2019-17-34-35_1344028011.pdf

ขอบคุณครับ // ถาม-ตอบ

วิธีวิจัย เหล้า-เสฉ้า?

- คำถามวัดการซึมเสฉ้า
- นิยามการดื่ม
- การวิเคราะห์ข้อมูล
- **วัตถุประสงค์:**
 - 1. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดื่มสุรากับอาการซึมเสฉ้าในวัยรุ่น
 - 2. ศึกษาความสัมพันธ์ แยกตามระดับชั้นปี (ใช้แทนอายุ) และเพศ

ประวัติซึมเศร้าและการดื่ม แยกตามชั้น-เพศ

	ม.1 และ ม.3		ม.5 / ปวช.2	
	หญิง (n=11,683)	ชาย (n=10,121)	หญิง (n=9,122)	ชาย (n=7,260)
ซึมเศร้าใน 12 เดือน	12%	10%	15%	13%
ดื่มใน 12 เดือน	18%	19%	31%	39%
ดื่มใน 30 วัน	12%	14%	21%	27%
ดื่มหนักใน 2 สัปดาห์	5%	6%	9%	11%